Eduskunta
Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö 2.5.2024 (VNS 2/2024 vp)

HAK; Hätäkeskuslaitoksen lausunto selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta 2025 - 2028

Hallituksen tavoitteena on vakauttaa julkisen talouden velkasuhde vuoteen 2027 mennessä. Pidemmän aikavälin tavoitteena on tasapainottaa julkinen talous ja kääntää velkasuhde laskuun muiden Pohjoismaiden tasolle. Julkisen talouden vaikean tilanteen takia sopeuttamistoimia on kohdistettu laaja-alaisesti kaikille hallinnonaloille.

Selonteon mukaan tuottavuusohjelman toimeenpanossa varmistetaan palveluiden kattava saatavuus. Toimeenpanossa hyödynnetään erityisesti digitalisaation tuomia mahdollisuuksia esimerkiksi tekemällä digitaalisesta viranomaisviestinnästä ensisijainen viranomaisviestinnän kanava. Samalla käynnistetään julkisen sektorin tilaohjelma.

Edellä mainitut kokonaisuudet kattavat osan tavoitellusta n. 390 milj. euron säästöstä, mutta pääpaino tuottavuusohjelmien toimeenpanossa on hallinnonalojen omissa toimenpiteissä. Ministeriöt valmistelevat hallinnonalalleen kohdistetun lisäsäästön myötä tapahtuvan virastojen tehtävien ja velvoitteiden keventämisen osana valmisteluissa olevia tuottavuusohjelmia, jotka valmistuvat osana vuoden 2025 talousarvioesityksen valmistelua.

Hätäkeskuslaitoksen toiminta perustuu kokonaisuudessaan lakisääteisiin tehtäviin, jotka on kirjattu lakiin hätäkeskustoiminnasta (L 2010/692). Tärkeimpänä tehtävänä on hätäkeskuspalveluiden tuottaminen, joka tarkoittaa hätäilmoitusten käsittelyä ja viranomaisten hälyttämistä. Muut lakisääteiset tehtävät ovat em. tehtäviin verrattuna määrältään vähäisiä.

Hätäkeskuspalveluiden tuottamisen keventäminen tarkoittaisi sitä, että hätäilmoituksiin vastattaisiin nykyistä hitaammin ja sitä kautta tarvittavan avun hälyttäminen ja ihmisten avun saanti viivästyisi. Tämän lisäksi jo nyt korkealla tasolla oleva hätäkeskuspäivystäjien työn kuormitus kasvaisi, joka lisäisi työperäisiä sairauspoissaoloja. Tästä syystä Hätäkeskuslaitos katsoo, että operatiiviseen päivystyshenkilöstöön kohdistuvia säästötoimia on pyrittävä välttämään viimeiseen saakka.

Hätäkeskuslaitoksessa säästöt kohdentuvatkin tietotekniikkaan, toimitiloihin ja hallinnon henkilöstömenoihin. Säästöt tietotekniikassa tarkoittaisivat tietojärjestelmien kehittämistä vain lakisääteisten velvoitteiden ja erillisrahoitettavien kohteiden osalta. Hätäkeskuslaitoksen kaikki toimitilat on

uudistettava seuraavan 10 vuoden aikana, koska osa nykyisistä tiloista on jo tullut ja viimeisetkin tulevat teknisen käyttöikänsä päähän. Tämän lisäksi on varmistettava se, että hätäkeskukset sijaitsevat suojatiloissa, joka aiheuttaa lisävaatimuksia tiloille. Säästötavoitteet tarkoittavat käytännössä sitä, että toimitilojen uudistaminen tulee olemaan haasteellista. Henkilöstön vähennys tarkoittaisi vähintään virkojen täyttämättä jättämistä niiden vapautuessa ja tällä on väistämättä vaikutusta nykyisentasoisten tulostavoitteiden saavuttamiselle. Hätäkeskuslaitoksen vuodelle 2025 asetettavia tulostavoitteita onkin arvioitava ottaen huomioon tarvittavat säästöt. Paloilmoittimien testauksesta saatavat tulot kattavat sen kustannukset, joten muutokset tässä toiminnassa eivät toisi taloudellista säästöä.

Eräänä yksityiskohtana Hätäkeskuslaitos haluaa korostaa sitä, että säästöjä haettaessa tulisi olla valmius säädösmuutoksiin. Esimerkkinä voidaan mainita Euroopan unionin esteettömyysdirektiivi, jonka mukaan jäsenmaiden on otettava käyttöön ns. reaaliaikainen tekstinsyöttö hätäilmoituksen tekemisessä 28.6.2027 mennessä. Hätäkeskustoiminnasta annetun lain 10 a § on säädetty kuitenkin tulemaan voimaan 28.6.2025, jolla siis toimeenpannaan EU:n esteettömyysdirektiivin vaatimus reaaliaikaisen tekstinsyötön osalta.

Hätäkeskuslaitoksen toiminta tulee nähdä osana laajempaa hätäkeskustoimintaa. Viraston toiminta vaikuttaa omalta osaltaan poliisi-, pelastus-, sosiaali- ja terveystoimen sekä Rajavartiolaitoksen lakisääteisten tehtävien hoitoon. Mikäli Hätäkeskuslaitoksessa tehtävien välittämisessä viranomaisille aiheutuisi merkittäviä viiveitä, näiden viranomaisten toiminnan tehokkuus ja vaikuttavuus laskisi. Hätäkeskuslaitos onkin näiden viranomaisten kaltainen kriittinen toimija, jonka toiminta tulee turvata.

Hätäkeskuslaitoksen toiminnan turvaaminen edellyttää Hätäkeskuslaitokselle tulevien säästöjen kohtuullisuutta huomioon ottaen viraston toiminnan kriittisyys sekä se, että Hätäkeskuslaitoksen tehtäviä ja velvoitteita on hyvin vaikeaa keventää sen vaikuttamatta suoraan palvelutasoon.

Hätäkeskuslaitoksen ylijohtaja Taito Vainio

Esikuntapäällikkö Iiro Clouberg

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Hätäkeskuslaitos 10.05.2024 klo 13:48. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet

Jakelu Eduskunta, hallintovaliokunta

Tiedoksi Hallinto- ja tukipalveluosaston päällikkö
Hätäkeskusten ja yksiköiden päälliköt

Hätäkeskuslaitos
Nödcentralsverket

Osoite
PL 112, FI-28131 PORI

Adress
PB 112, FI-28131 BJÖRNEBORG

Puhelin | Telefon
+358 (0)295 480 112

hatakeskuslaitos@112.fi

etunimi.sukunimi@112.fi

fornamn.efternamn@112.fi

www.112.fi